

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

О. В. Лазарєва, С. М. Смирнова

**Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт
для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»
галузі знань 19 «Архітектура та будівництво»**

Методичні вказівки

Випуск 383

Миколаїв – 2021

УДК 528+332.3](076)

Л 17

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 8 від 09 вересня 2021 р.).

Рецензенти:

Сметана М. Д., сертифікований інженер-земле-впорядник, ФОП, м. Миколаїв.

Л 17

Лазарєва О. В. Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво»: методичні вказівки / О. В. Лазарєва, С. М. Смирнова. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 28 с. – (Методична серія; вип. 383).

У методичних вказівках охарактеризовані основні етапи виконання кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», представлено орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт, наведено вимоги до виконання кваліфікаційних робіт, їх структури та обсягу, а також вимоги до оформлення графічної та ілюстративної частини кваліфікаційної роботи.

Методичні вказівки призначені для студентів, викладачів-наукових керівників кваліфікаційних робіт, рецензентів.

УДК 528+332.3](076)

ISSN 1811-492X

© Лазарєва О. В., Смирнова С. М., 2021

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2021

Зміст

Вступ.....	4
Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»	6
Організація виконання кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»	8
Вибір теми кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.....	9
Вимоги до кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, її структури та обсягу.....	10
Правила оформлення кваліфікаційної роботи	12
Вимоги до написання кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	14
Вимоги до оформлення графічної та ілюстративної частини кваліфікаційної роботи	18
Порядок підготовки та захисту кваліфікаційної роботи	19
Перелік рекомендованої літератури.....	21
Додатки.....	22
Додаток А. Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»	22
Додаток Б. Орієнтовна структура кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»	25
Додаток В. Завдання на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво».....	26

Вступ

Завершальним етапом підготовки студента першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» є написання та публічний захист кваліфікаційної роботи.

Студенти, закінчивши цикл навчання, набувають компетенцій відповідно до Стандарту вищої освіти України (Наказ Міністерства освіти і науки України за № 517 від 11.05.2021 р.) за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має бути виконаною студентом самостійно та свідчити про вміння автора працювати як з нормативно-правовими актами за обраною тематикою дослідження, так і з літературою. Успішне виконання та захист кваліфікаційної роботи свідчатиме про вміння використовувати теоретичні знання і практичні навички, отримані під час навчання за освітньою програмою «Геодезія та землеустрій» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Фахівець зі спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» має володіти належними знаннями з обраної спеціальності, мати здатність самостійно проводити наукові дослідження, а також чітко визначати мету та завдання дослідження; володіти знаннями щодо розв'язання складних спеціалізованих задач геодезії та землеустрою та вибору необхідних методів дослідження для вирішення наукових і практичних задач з обраної тематики дослідження, працювати з літературними джерелами за відповідною темою кваліфікаційної роботи, використовувати сучасні геоінформаційні технології, методи збору, опрацювання, аналізу, зберігання, відображення, інтерпретації геопросторових даних; методики польових, камеральних, дистанційних досліджень; технології геодезичних вимірювань і вишукувань, землевпорядного проектування, геоінформаційні технології та робити висновки з отриманих результатів дослідження.

Повну відповідальність за правильність прийнятих рішень (конструктивних і техніко-економічних рішень), обґрунтувань, розрахунків та якість оформлення несе автор кваліфікаційної роботи.

У цілому робота виконується на основі отриманих у процесі навчання і набутих під час студентських досліджень теоретичних знань, зібраного фактичного матеріалу з обраної теми дослідження під час

Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт

проходження практик: навчальної практики – 1, навчальної практики – 2, виробничої практики та передкваліфікаційної практики.

У методичних вказівках викладена послідовність виконання й тематика кваліфікаційних робіт, основні вимоги до змісту, обсягу, структури, до оформлення кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Компетентності та програмні результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 07 Здатність працювати автономно.

ЗК 10 Здатність здійснювати безпечну діяльність.

ЗК 14 Визнання морально-етичних аспектів досліджень і дотримання принципів академічної доброчесності, а також професійного кодексу поведінки..

Спеціальні(фахові) компетентності:

СК 01 Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

СК 03 Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

СК 04 Здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою.

СК 05 Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою.

СК 06 Здатність виконувати дистанційні, наземні, польові та камеральні дослідження, інженерні розрахунки з опрацювання результатів досліджень, оформляти результати досліджень, готувати звіти при вирішенні завдань геодезії та землеустрою.

СК 09 Здатність застосовувати інструменти, прилади, обладнання, устаткування, програмне забезпечення при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК 13 Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

Програмні результати навчання:

РН 4 Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

РН 5 Застосовувати концептуальні знання суспільних, природничих, фізико-математичних і соціально- економічних наук з урахуванням вимог професійної та цивільної безпеки, охорони праці при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

РН 10 Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою. РН 11 Організувати та виконувати дистанційні, наземні, польові і камеральні роботи в сфері геодезії та землеустрою, оформляти результати робіт, готувати відповідні звіти.

РН 12 Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

РН 13 Планувати і виконувати геодезичні, топографічні та кадастрові знімання, опрацьовувати отримані результати у геоінформаційних системах.

РН 14 Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проєкти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень.

РН 15 Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»

Кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти являє собою завершальну теоретичну або експериментальну науково-дослідну роботу, а також свідчить про те, що автор володіє сучасними методами наукових досліджень з питань землеустрою, охорони земель, управління земельними ресурсами та ведення державного земельного кадастру і має здатність самостійно вирішувати наукові задачі, що мають теоретичне й практичне значення.

Зміст кваліфікаційної роботи передбачає:

- науковий аналіз і узагальнення фактичного матеріалу, який використовується у процесі дослідження;
- виконати аналіз можливих методів та методик дослідження;
- викладання отриманих результатів та оцінку їхнього теоретичного, прикладного чи науково-методичного значення;
- перевірку можливостей практичного використання отриманих результатів;
- апробацію отриманих результатів і висновків у вигляді доповідей на наукових конференціях, а також публікацій у наукових журналах і збірниках.

У процесі підготовки й захисту кваліфікаційної роботи бакалавра студент має продемонструвати:

- уміння проводити системний аналіз відомих підходів до вирішення проблеми;
- володіння методами й методиками досліджень, які використовувались у процесі роботи;
- володіння сучасними інформаційними технологіями під час проведення досліджень та оформлення кваліфікаційної роботи.

Організаційно процес кваліфікаційної роботи складається з таких етапів:

- *підготовчого*, який починається з вибору студентом теми та отримання індивідуального завдання від керівника кваліфікаційної роботи стосовно питань, формулювання наукової (науково-технічної) проблеми, мети дослідження, аналіз стану рішення проблеми за матеріалами вітчизняних і зарубіжних публікацій, обґрунтування цілей дослідження;

Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт

– ***основний етап*** передбачає аналіз існуючих методів та методик досліджень; науковий аналіз і узагальнення фактичного матеріалу, який використовується у процесі дослідження; викладання отриманих результатів та оцінку їхнього теоретичного, прикладного чи науково-методичного значення; перевірку можливостей практичного використання отриманих результатів;

– ***заключний етап*** включає отримання відгуку керівника та рецензії на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, візи завідувача випускової кафедри про допуск до захисту, проведення попереднього захисту на кафедрі, подання проєкту до ЕК.

Організація виконання кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»

Відповідальність за організацію підготовки студентами кваліфікаційної роботи несе кафедра управління земельними ресурсами Чорноморського національного університету імені Петра Могили, яка має створити належні умови для виконання цього процесу, методичне та інформаційне забезпечення.

Кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» виконується студентом самостійно за консультацією керівника роботи.

Під час виконання кваліфікаційної роботи студент зобов'язаний:

- обрати і узгодити з керівником тему кваліфікаційної роботи;
- отримати завдання на виконання роботи;
- самостійно виконувати кваліфікаційну роботу, використовуючи матеріали навчальної практики – 1, навчальної практики з геодезії – 2, виробничої практики за спеціальністю та переддипломної практики, методичне та інформаційне забезпечення;
- консультуватися з керівником роботи, оперативно виконувати вказівки керівника;
- інформувати керівника про стан виконання завдання кваліфікаційної роботи;
- подати повністю виконану кваліфікаційну роботу на перевірку науковому керівнику не пізніше, ніж за 10 днів до кафедрального захисту;
- підготувати доповідь та графічний матеріал, що розкривають основні положення роботи.

Науковий керівник роботи зобов'язаний:

- запропонувати актуальну тему кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань «Архітектура та будівництво»;
- видати завдання на кваліфікаційну роботу з визначеними термінами її виконання;
- здійснювати нагляд за ходом виконання роботи;
- контролювати якість виконання завдання;
- інформувати на засідання кафедри про виконання студентами календарного плану підготовки роботи;
- перевірити кваліфікаційної роботу та написати аргументований відгук на роботу;
- підготувати студента до захисту випускової кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Вибір теми кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Тематика кваліфікаційної роботи має бути актуальною, різноманітною, спрямованою на вирішення сучасних проблем у галузі геодезії та землеустрою. Назва теми кваліфікаційної роботи повинна відображати назву або суть об'єкта дослідження і бути максимально конкретною. Інформаційною базою для розробки кваліфікаційної роботи є фактичний матеріал кафедри, проектна та науково-технічна документація землевпорядних установ, проектних організацій та науково-дослідних організацій, бази даних кадастрово-реєстраційних систем тощо.

Виходячи з цього, кваліфікаційні роботи можуть бути реальними або науково-дослідницького напрямку. Реальна кваліфікаційна робота – це робота, яка цілком або частково може бути надалі практично використана у підприємствах галузі, наукових дослідженнях підприємств або в межах університету. Кваліфікаційна робота науково-дослідницького напрямку може бути спрямована на розробку й обґрунтування нових методологій та технологій, інформаційних моделей та структур баз даних, науково-технічних концепцій, комплексних програм чи проєктів у галузі геодезії, землеустрою, кадастрово-реєстраційної діяльності, ринку землі та нерухомості, управління земельними ресурсами тощо.

Студентам надається право обирати тему кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Орієнтовний перелік тем робіт наведено в Додатку А.

Вимоги до кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, її структури та обсягу

Кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» є комплексною та дозволяє зробити висновки про достатність рівня знань, умінь та навичок у розрізі усіх циклів дисциплін освітнього процесу. Це досягається вибором об'єкта та характеру дослідження.

Об'єктами дослідження у кваліфікаційній роботі можуть бути:

- об'єкти та процеси в галузі землеустрою;
- інформаційні процеси, пов'язані з державним контролем стану управління земельними та водними ресурсами, моніторингом та охороною земель;
- процеси організаційних та організаційно-технічних систем ведення державного земельного кадастру;
- процеси та процедури обробки даних державного земельного кадастру;
- процеси забезпечення геодезично-картографічного моделювання в системі землеустрою.

Кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня складається з:

- вступної частини;
- основної частини;
- додатків.

Орієнтовна структура кваліфікаційної роботи представлена в Додатку Б. Кваліфікаційна робота складається з пояснювальної записки та обов'язкового інженерно-графічного матеріалу. Крім того, під час захисту може використовуватись додатково демонстраційний матеріал у графічному та електронному вигляді.

Орієнтовний обсяг кваліфікаційної роботи складає:

- пояснювальна записка – до 50–70 сторінок;
- обов'язковий графічний (ілюстративний) матеріал – не менше 2–5 аркушів креслень (плакатів) формату А1–А4. Графічний матеріал повинен бути поданий в електронному вигляді (відеоматеріалів, презентацій) та обов'язково роздрукований і розміщений у тексті роботи або в частині роботи «Додатки».

Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи повинна розкрити творчий задум роботи, містити аналіз сучасного стану наукової проблеми, методів досліджень, методики та результати моделювання чи розрахунків, інженерні рішення, проєктні роботи, опис проведених експериментів, аналіз їх результатів і висновки з них; містити необхідні креслення, ілюстрації, ескізи, графіки, діаграми, таблиці, схеми, рисунки тощо.

Правила оформлення кваліфікаційної роботи

Розрахунково-пояснювальну записку друкують на окремій сторінці стандартних аркушів формату А4 за допомогою комп'ютера. Орієнтовний обсяг основного тексту роботи становить не більше 60 сторінок друкованого тексту.

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою. Текст необхідно розміщувати на аркуші, дотримуючись таких розмірів берегів:

- лівий – не менше 25 мм;
- правий – не менше 10 мм;
- верхній – не менше 20 мм;
- нижній – не менше 20 мм.

Шрифт повинен бути чорного кольору. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Абзацний відступ має бути однаковим, дорівнювати п'яти знакам.

Під час підготовки рукопису засобами текстового редактора Word потрібно дотримуватись таких вимог: шрифт – Times New Roman, розмір – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, вирівнювання тексту – за шириною. У таблицях та рисунках допускається використання шрифту розміром 12.

Заголовки структурних частин роботи «Зміст», «Перелік умовних скорочень», «Вступ», «Розділ», «Висновки», «Список використаних джерел», «Додатки» друкують симетрично до тексту великими літерами.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами, крім першої літери з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати 16 пт.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи потрібно починати з нової сторінки.

Сторінки текстової частини нумеруються арабськими цифрами. Номер ставиться у правому верхньому куті аркуша, без крапки в кінці. Титульний аркуш включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки на титульному аркуші не проставляють.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ».

У кінці номера підрозділу потрібно ставити крапку, наприклад: 2.1. (перший підрозділ другого розділу).

Ілюстрації (графіки, схеми та ін.) і таблиці подаються після тексту, або ж на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включаються до загальної нумерації сторінок.

Розміщенню таблиці повинно передувати посилання на неї. Наприклад, «Інформація щодо складу земель приведена в табл. 2.1. Акцентовано увагу, що слова «таблиця», на яку посилаються, – пишеться скорочено – «табл.». У випадку, коли робиться посилання на таблицю, що розміщена раніше, ніж текст, що подається, пишеться «див. табл. 2.3», тобто дописується слово «див.».

Таблиці нумерують у порядку зростання у рамках певного розділу роботи і розміщують у правому верхньому куті над відповідною назвою заголовка таблиці. Наприклад, «Таблиця 2.1».

У разі перенесення таблиці на іншу сторінку пишуть слова «Продовж. табл.», вказуючи номер таблиці, наприклад: Продовж. табл. 2.4.

Формули у кваліфікаційній роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номери формул пишуть біля правового берега аркуша на рівні відповідної формули. Наприклад, (2.1), що означає перша формула другого розділу.

Числа з розмірністю нумеруються цифрами, а без розмірності – словами. Наприклад: «похибка – не перевищує 30 секунд»; «вимірювання кутів теодолітного ходу проводиться двома півприйомами».

Вимоги до написання кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Кваліфікаційна робота повинна містити такі структурні частини:

- вступну частину;
- основну частину;
- додатки.

При цьому вступна частина містить такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- анотацію;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів.

Титульний аркуш містить:

- найменування закладу вищої освіти, в якому виконувалась робота;
- прізвище, ім'я, по батькові автора;
- індекс УДК;
- назву роботи;
- шифр і найменування спеціальності;
- кваліфікаційний рівень, на отримання якого претендує автор;
- науковий ступінь, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;
- місто, де була робота підготовлена, а також рік її завершення.

На титульному аркуші кваліфікаційної роботи обов'язково зазначається «На правах рукопису».

Після цього подається завдання на кваліфікаційну роботу (Додаток В). В анотації подається коротко суть та результати проведеного дослідження. У змісті вказуються всі назви розділів, підрозділів з вказанням номерів сторінок, на яких розміщений початок розділів.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць надається, якщо у роботі використано специфічну термінологію, маловідомі скорочення, нові символи та ін. Їх перелік друкується двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, а справа – їх пояснення.

Основна частина містить такі структурні частини:

- вступ;
- суть кваліфікаційної роботи;
- висновки й рекомендації;
- список використаних джерел.

У вступі розглядаються такі питання:

- формулюється проблема, пов'язана з об'єктом дослідження;
- розкривається актуальність теми;
- вказується на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами;
- розкривається мета й завдання її досягнення;
- визначається об'єкт і предмет дослідження;
- вказуються методи дослідження;
- розкривається наукова новизна отриманих результатів;
- вказується практичне значення отриманих результатів;
- особистий внесок бакалавра;
- апробація результатів дослідження;
- приводиться список публікацій.

Проблема впливає з важливості розв'язання якогось питання, яке гальмує процес розвитку, наприклад, земельних відносин, системи управління земельними ресурсами та ін.

Актуальність вказує на важливість розв'язання проблеми. Наприклад, «...тому питання організації території є актуальним».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Ззначаються номери державної реєстрації науково-дослідних робіт та роль автора у виконанні цих робіт.

Мета дослідження. Формулюється мета дослідження, яку необхідно вирішити. Наприклад, «Узагальнити та поглибити теоретичні основи формування і механізми реалізації стратегії розвитку території...».

Завдання дослідження – це комплекс питань, які необхідно вирішити, щоб досягти поставленої мети. Наприклад:

- поглибити методологічні підходи визначення оцінки земель...;
- вдосконалити методичні підходи щодо формування ринку земель...;
- визначити основні пріоритети щодо використання сільськогосподарських земель...;
- поглибити науково-методологічні підходи використання орних земель тощо.

Об'єктом дослідження є процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження. Наприклад, «...процес використання землі...», «процес визначення грошової оцінки землі», «...процес формування еколого-безпечного землекористування» та ін.

Предметом дослідження є сторони об'єкта, що містяться у межах об'єкта дослідження.

Наприклад, «Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти формування ринково-орієнтованого землекористу-

вання», «Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів формування...» тощо.

Методи дослідження. Подається перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі. Дуже часто використовують такі методи: абстрактно-логічний (у формуванні принципів, теоретичних узагальнень і висновків); монографічний (для вивчення і теоретичного узагальнення наукових досліджень у сфері геодезії, землеустрою, управління земельними ресурсами тощо); системного аналізу (дослідження взаємозв'язків та наслідків екологічних, економічних та соціальних чинників у галузі сільськогосподарського землекористування; статистичні методи та ін.).

Наукова новизна отриманих результатів являє собою узагальнення нових наукових результатів. Описується ступінь новизни (уперше отримано, удосконалено, дістало подальший розвиток). Наприклад, уперше:

– розроблено методологію комплексної оцінки сталого розвитку сільськогосподарського землекористування, що охоплює визначення і систематизацію екологічних регламентів, обмежень...;

удосконалено:

– систему показників сталого розвитку сільськогосподарського землекористування...;

– підхід до оцінки інноваційно-інвестиційної спроможності аграрного виробництва...;

одержали подальший розвиток:

– теоретичні положення теорії сталого розвитку землекористування, суть якої полягає...;

– стратегія розвитку земельної політики держави, орієнтованої на перехід на модель сталого розвитку землекористування.

Практичне значення одержаних результатів. Вказується практична цінність результатів дослідження, готовність їх до використання. Робота значно виграє, якщо здобувач надає довідку або акт впровадження результатів дослідження.

Особистий внесок здобувача. У випадку використання у кваліфікаційній роботі ідей або розробок, що належать співавторам, автор вказує свою частину в опублікованій праці.

Апробація результатів дослідження – вказується, на яких наукових (науково-практичних) конференціях оприлюднені результати досліджень.

Публікації. Вказується повний перелік робіт, опублікованих у відкритому друці за результатами досліджень.

Суть кваліфікаційної роботи міститься у розділах і підрозділах. У кінці кожного із розділів обов'язково формулюються висновки зі стислим змістом викладених розділах наукових і практичних результатів.

Загальні висновки. Висновки – це стислий зміст найважливіших результатів, отриманих здобувачем у кваліфікаційній роботі. Висновки повинні бути конкретними, включати перелік пропозицій і рекомендацій щодо досліджуваного об'єкта.

Важливо те, що у першому пункті висновків коротко оцінюють існуючий стан питання, а далі розкривається вирішення поставленої у кваліфікаційній роботі наукової проблеми.

Кількість позицій висновків повинна складати 4–5.

Список використаних джерел розміщують після висновків. Такий список є свідченням самостійної творчої праці її автора й демонструє ступінь повноти охоплення й вивчення ним матеріалу.

Джерела можна розміщати за одним із двох способів: в алфавітному порядку або у порядку появи посилань у тексті.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи.

Вимоги до оформлення графічної та ілюстративної частини кваліфікаційної роботи

Разом із графічною частиною кваліфікаційної роботи студент готує ілюстративний матеріал до доповіді у вигляді таблиць, графіків та схем. Цей матеріал повинен відображати підсумкові дані запропонованого у роботі проекту землеустрою, техніко-економічні показники, показники еколого-економічної оцінки проекту, висновки та рекомендації з проведеного дослідження.

В оформленні графічних матеріалів об'єкт зображення на карті повинен бути зорієнтований на «північ-південь». Якщо виникає необхідність відхилення орієнтації від цього напрямку, тоді стрілкою слід показати положення лінії «північ-південь».

Рамка обмежує робоче поле аркуша, креслиться з усіх чотирьох боків берегами шириною 10–20 мм, товщиною – 0,6–1 мм.

У місцях, де графічне зображення розміщується близько до краю аркуша, за необхідності робиться розрив рамки.

У верхній частині аркуша на відстані 10–20 мм нижче рамки, в ув'язці із зображенням розміщується картуш, який повинен відображати зміст графічного матеріалу, переноси слів у картуші не допускаються. Висота літер картуша не повинна перевищувати 10–12 м.

У правій верхній частині аркуша показується роза вітрів. На графічних матеріалах, що відображають землекористування (землеволодіння) підприємств, подається опис суміжних земель, який розміщується в лівій нижній частині аркуша. За необхідності опис може зміщуватись вправо.

Решта пояснювальних елементів (експлікації, умовні позначення тощо) розміщуються в ув'язці із загальним компонуванням графічного матеріалу з урахуванням рівномірного завантаження аркуша. Цифровий матеріал повинен оформлюватися у вигляді таблиць. Формули, що подаються в роботі, набираються за допомогою редактора формул MS Equation.

Порядок підготовки та захисту кваліфікаційної роботи

Відповідальність за організацію підготовки випускниками кваліфікаційних робіт несе випускова кафедра, яка зобов'язана створити відповідні умови та методичне забезпечення. До керівництва кваліфікаційними роботами залучаються старші викладачі, доценти, професори.

Захист кваліфікаційної роботи є підсумковою атестацією здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється таким чином:

1. Завершивши свою кваліфікаційну роботу, здобувач вищої освіти повинен підписати (поставити підпис) титульний аркуш у керівника кваліфікаційної роботи, отримати рецензію на роботу. За тиждень до захисту кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинні бути подані здобувачами вищої освіти на випускову кафедру. До захисту допускаються тільки ті роботи, які пройшли перевірку на антиплагіат у програмі Unicheck.

2. Відгук керівника на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинен містити:

- оцінку актуальності вибраної теми;
- характеристику рівня самостійності виконаної роботи;
- оцінку фахової підготовленості здобувачів вищої освіти та його спроможності до самостійної роботи;
- характеристику ставлення здобувача вищої освіти до кваліфікаційної роботи;
- оцінку якості виконання аналітично-графічної частини та розрахунково-пояснювальної записки кваліфікаційної роботи.

3. Кваліфікаційна робота (переплетена та підписана керівником) разом із відгуком керівника здобувача вищої освіти передається на підпис завідувачу кафедри. Після перевірки всіх матеріалів кваліфікаційної роботи на відповідність вимог щодо готовності його захисту, здобувач вищої освіти отримує дозвіл на захист.

4. Кваліфікаційна робота направляється на зовнішнє рецензування, яке здійснюють провідні науковці та фахівці-виробничники.

5. Рецензент, після ознайомлення з роботою, надає рецензію в письмовій формі, яка повинна містити оцінку кваліфікаційної роботи щодо відповідності завданню та її змісту; оцінку актуальності обраної теми дослідження; переліки основних позитивних та негативних якостей кваліфікаційної роботи; висновок щодо можливості практичного

застосування отриманих результатів; загальну оцінку кваліфікаційної роботи та можливості присвоєння кваліфікації здобувачу вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій».

Перед захистом здобувач вищої освіти повинен ознайомитись з відгуком і рецензією, підготувавши відповіді на зауваження рецензента.

Засідання Екзаменаційної комісії (ЕК) проводиться під керівництвом голови ЕК. Секретар ЕК на засіданні, після відкриття засідання головою, оголошує назву кваліфікаційної роботи, прізвище, ім'я, по батькові її автора, доповідає про наявність відгуку, рецензії та ін. До відома членів комісії подається інформація про рівень успішності бакалавра.

Після цього слово для повідомлення надається здобувачу вищої освіти, який свою доповідь розпочинає зі звернення: «Шановний пане голову! Шановні члени Екзаменаційної комісії! Панове присутні!».

Під час доповіді, яка продовжується не більше 7 хвилин, здобувач вищої освіти повинен виразно доповісти про результати дослідження. Після завершення виступу здобувач відповідає на питання членів ЕК, якщо такі виникають.

Після відповідей на питання надається слово секретарю ЕК, який знайомить членів комісії та присутніх зі змістом відгуку на виконану роботу, а також знайомить комісію з рецензією і надає слово бакалавру для відповідей на зауваження та побажання, що містяться у виступі наукового керівника та в рецензії.

Процес захисту супроводжується веденням протоколу засідання секретарем ЕК.

Після публічного захисту кваліфікаційної роботи першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» Екзаменаційна комісія на своєму закритому засіданні обговорює результати захисту з урахуванням відомостей про відгук, рецензію та ін. і більшістю голосів членів комісії приймає рішення про оцінку кваліфікаційної роботи бакалавра («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та присвоєння відповідної кваліфікації.

Перелік рекомендованої літератури

---

1. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. Стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
2. Мамонов К. А., Нестеренко С. Г., Воронков О. О., Мироненко М. Л. Методичні рекомендації до виконання та захисту дипломної роботи бакалавра (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання за спеціальністю 193 Геодезія та землеустрій). Харків : Нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2019. 31 с.
3. Методичні рекомендації для підготовки кваліфікаційної роботи за першим бакалаврським рівнем із спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» / Н. В. Дудяк та ін. Херсон : ДВНЗ «ХДАУ», 2019. 32 с.
4. Методичні рекомендації для підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра зі спеціальності 103 – Науки про Землю, рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) / О. В. Морозов та ін. Херсон : ДВНЗ «ХДАУ», 2019. 30 с.
5. Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили. URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/Polozhennya_pro_EK.pdf.
6. Шарий Г. І., Щепак В. В., Міщенко Р. А., Нестеренко С. В. Методичні рекомендації до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи освітньої програми «Геодезія та землеустрій». Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2020. 37 с.

Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»

1. Кадастрове забезпечення проєкту землеустрою щодо відведення в оренду земельної ділянки.
2. Теоретичне обґрунтування сівозмін під час створення проєктів землеустрою.
3. Створення кадастрового плану земельної ділянки для ведення фермерського господарства.
4. Особливості організації території фермерського господарства.
5. Автоматизація виробничих процесів під час виконання топографо-геодезичних та землевпорядних робіт.
6. Геодезичні роботи під час розробки проєктів землеустрою.
7. Особливості проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки у власність для ведення сільськогосподарського виробництва.
8. Особливості розробки проєктів землеустрою на зрошуваних землях.
9. Екологічне обґрунтування територіального землеустрою.
10. Організація робіт з перенесення проєкту землеустрою в натуру.
11. Геодезичне забезпечення проведення інвентаризації земель населених пунктів.
12. Особливості проєктування сівозмін на території фермерського господарства.
13. Особливості розробки проєктів землеустрою в районах розвинутої ерозії ґрунтів.
14. Особливості розробки проєкту землеустрою щодо відведення земельних ділянок в оренду за наявності обмежень у їх використанні.
15. Розробка проєкту організації території фермерського господарства.
16. Визначення точності площ угідь та землекористування під час розробки проєктів землеустрою.
17. Проєкт землеустрою щодо еколого-економічного обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь сільськогосподарського підприємства.
18. Проєкт (схема) землеустрою і техніко-економічне обґрунтування використання та охорони земель.

Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт

---

19. Проект землеустрою щодо впорядкування землекористування.
20. Проекти землеустрою щодо встановлення (або зміни) меж.
21. Проект землеустрою щодо рекультивації порушених земель.
22. Проект землеустрою щодо рекультивації малопродуктивних угідь.
23. Проект землеустрою щодо захисту земель від ерозії.
24. Проекти землеустрою щодо захисту земель від підтоплення (або заболочення).
25. Проекти землеустрою щодо захисту земель від вторинного засолення.
26. Проекти землеустрою щодо захисту земель від забруднення промисловими відходами.
27. Проекти землеустрою щодо захисту земель забруднення радіоактивними (або хімічними) речовинами.
28. Проекти землеустрою щодо поліпшення сільськогосподарських земель та підвищення родючості ґрунтів.
29. Проект геодезичного забезпечення щодо розмежування земель державної та комунальної власності.
30. Геодезичні роботи для створення індексно-кадастрового плану.
31. Геодезичне забезпечення нормативної грошової оцінки земель.
32. Проектування геодезичної мережі для кадастрового знімання земель.
33. Врівноваження геодезичної мережі пунктів за спостереженнями GPS як основи кадастрового знімання.
34. Геодезичне забезпечення передачі в оренду земельної ділянки.
35. Геодезичне забезпечення нормативної грошової оцінки.
36. Геодезичне забезпечення відведення земельної ділянки під будівництво промислового об'єкта.
37. Застосування ГІС-технологій у визначенні грошової оцінки.
38. Геодезичне забезпечення нормативної грошової оцінки земель.
39. Принципи математичної обробки геодезичних вимірювань для нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.
40. Використання математичних методів обробки кадастрових даних для грошової оцінки.
41. Землевпорядні роботи з підготовки проекту організації території.
42. Геодезичне забезпечення інвентаризації земель.
43. Комплекс геодезичних робіт з інвентаризації земель.
44. Картографічне забезпечення проектів землеустрою щодо впорядкування землекористування.

45. Аналіз методики розробки проєкту землеустрою для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств.
46. Особливості формування нормативної грошової оцінки земель населених пунктів.
47. Геодезичні роботи під час проведення інвентаризації земель.
48. Особливості складання проєкту землеустрою щодо відведення земельних ділянок у власність для ведення ОСГ.
49. Забезпечення реалізації природоохоронних заходів під час складання проєктів організації території фермерських господарств.
50. Розробка сучасного комплексу робіт з організації території на основі інвентаризації земель.
51. Формування обмежень та обтяжень прав користування земельними ділянками.
52. Методика розробки проєкту землеустрою щодо відведення в оренду земельних ділянок.
53. Планування використання та охорони земель як складова землевпорядного проєктування.
54. Особливості розробки проєктів землеустрою щодо відведення земельної ділянки у постійне користування.
55. Топографо-геодезичне забезпечення земельно-кадастрових робіт щодо відведення у постійне користування земельної ділянки сільсько-господарського призначення.
56. Особливості розробки проєкту землеустрою щодо встановлення (зміни) меж населеного пункту.

**Орієнтовна структура кваліфікаційної роботи
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»**

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ.....	
1.1 Аналіз теоретичної частини за темою кваліфікаційної роботи	
1.2. Аналіз нормативно-правового забезпечення розробки та виконання проєкту землеустрою	
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНЕ ВИВЧЕННЯ ТА АНАЛІЗ ВИХІДНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ОБ'ЄКТА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	
2.1. Аналіз господарських умов	
2.2. Аналіз природно-ресурсного потенціалу (клімат, рельєф тощо)	
РОЗДІЛ 3. ВИКОНАННЯ ПОЛЬОВИХ ТА КАМЕРАЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ ІЗ ЗЕМЛЕУСТРОЮ	
3.1. Методика досліджень щодо	
3.2. Розробка проєкту	
РОЗДІЛ 4. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ (економіка, експертиза проєкту, авторський нагляд)	
4.1. Економіка робіт із землеустрою.....	
4.2. Планування та нормування робіт із землеустрою.....	
4.3. Пропозиції щодо удосконалення відповідно до теми дослідження	
Висновки та рекомендації.....	
Список використаних джерел.....	
Додатки.....	

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПЕТРА МОГИЛИ

Факультет економічних наук
Кафедра управління земельними ресурсами
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»
Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»
Освітньо-професійна програма: «Геодезія та землеустрій»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри управління земельними ресурсами
_____ канд. геол. наук, доцент Смирнова С. М.
«___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»
галузі знань 19 «Архітектура та будівництво»

Демидовій Лесі Миколаївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: _____ Аналіз стану використання земельного фонду
Миколаївської області _____.

Керівник роботи: Третенков В. М., канд. техн. наук, доцент _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «19» лютого 2021 року № 59

2. Строк подання студентом роботи 07.06.2021 р.

3. Вихідні дані до роботи: _____ Статистичні щорічники України»
за 2018–2020 рр., Матеріали Головного управління Держгеокадастру у
Миколаївській області _____.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які
потрібно розробити):
_____
_____
_____
_____.

Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт

---

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): _____.

6. Дата видачі завдання: 22 лютого 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Затвердження теми і призначення теми і наукового керівника, рецензента на засіданні кафедри	жовтень	Виконано
2	Формування концепції, написання вступу	листопад	Виконано
3	Підготовка першого розділу роботи	грудень-січень	Виконано
4	Підготовка другого розділу роботи	січень-лютий	Виконано
5	Підготовка третього розділу роботи	березень-квітень	Виконано
6	Завершення рукопису роботи та подання на перевірку керівнику	травень	Виконано
7	Подання роботи на попередній захист та перевірка на унікальність	червень	Виконано
8	Усунення зауважень та повне завершення роботи	червень	Виконано
9	Подання дипломної роботи завідувачу кафедри для тримання допуску до захисту на засіданні ЕК	червень	Виконано
10	Рецензія дипломної роботи	червень	Виконано
Захист роботи на засіданні екзаменаційної комісії		червень	Виконано

Студент _____.

Керівник _____.

Навчальне видання

**Олена Володимирівна
ЛАЗАРЄВА,
Світлана Михайлівна
СМИРНОВА**

**Вимоги до виконання кваліфікаційних робіт
для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»
галузі знань 19 «Архітектура та будівництво»**

Методичні вказівки

Випуск 383

Редактор *А. Бурмус.*

Технічний редактор *О. Петроченко.* Комп'ютерна верстка *Н. Кардаш.*
Друк *С. Волинець.* Фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна.*

Підписано до друку 17.09.2021.

Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.

Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.

Ум. друк. арк. 1,63. Обл.-вид. арк. 1,25.

Тираж 5 пр. Зам. № 6503.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.